

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

НЕДЈЕЉНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА

22.01.2024. – 26.01.2024.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА БАНКАРСТВО, СЛУЖБА FRONT OFFICE

Сарајево, 29.01.2024. године

НЕДЈЕЉНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА 22.01.2024. – 26.01.2024.

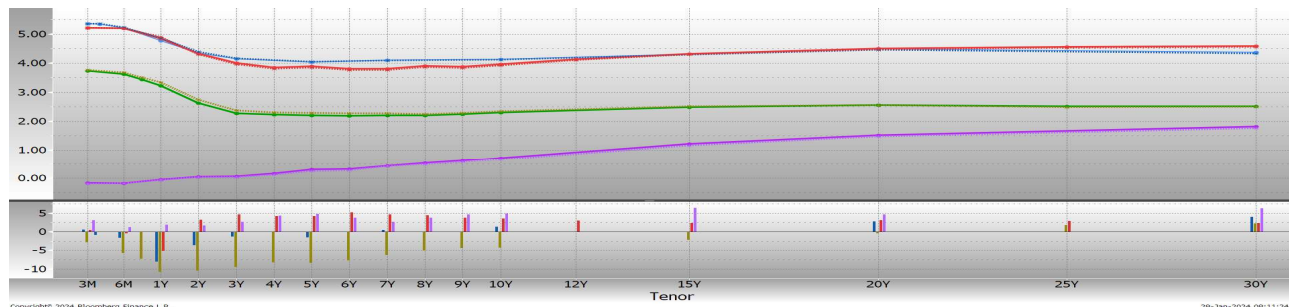
Табела 1: Приказ кретања приноса на државне обавезнице

Приноси	Еврозона				САД				Велика Британија				Јапан			
	19.1.24	-	26.1.24		19.1.24	-	26.1.24		19.1.24	-	26.1.24		19.1.24	-	26.1.24	
2 године	2.74	-	2.63	↘	4.38	-	4.35	↘	4.32	-	4.35	↗	0.04	-	0.05	↗
5 година	2.28	-	2.20	↘	4.05	-	4.04	↘	3.85	-	3.89	↗	0.26	-	0.30	↗
10 година	2.34	-	2.30	↘	4.12	-	4.14	↗	3.93	-	3.96	↗	0.67	-	0.72	↗

Табела 2: Приказ кретања приноса на њемачке Vubilllove

Доспијеће	Приноси		
	19.1.24	-	26.1.24
3 мјесеца	3.835	-	3.764
6 мјесеци	3.678	-	3.621
1 година	3.432	-	3.271

Граф 1: Приказ кривуља приноса државних обавезница

Граф приказује криве приноса Њемачке (зелена), САД (плава), Велике Британије (црвена) и Јапана (љубичаста) за периоде од 3 мјесеца до 30 година на дане 26.01.2024. године (пуне линије) и 19.01.2024. године (испрекидане линије). На доњем дијелу графа је приказана разлика између вриједности одговарајућих приноса на наведене датуме.

ЕВРОЗОНА

Најважнији догађај у протеклој недјељи била је сједница ЕЦБ која је одржана 25. јануара на којој је одлучено да све три кључне каматне стопе остану непромијењене. Иако је ова одлука била очекивана предсједница ЕЦБ Лагард је изјавила да се ниво каматних стопа мора да задржи довољно дуго, као и да је економија вјероватно стагнирала у IV кварталу 2023. године и да економски подаци сигнализују слабости у кратком року. Лагард је поновила да постоји консензус УВ да је прерано да се расправља о смањењу каматних стопа, као и да она стоји иза онога што је недавно рекла у Давосу када је сигнализирала да је такав корак “могућ” на љето. Након сједнице још неколико чланова УВ ЕЦБ је указало на потребу стрпљења прије доношења одлуке о смањењу каматних стопа. Упркос томе, тржишни учесници су повећали очекивања првог смањења каматних стопа ове институције већ у априлу, те очекују смањење каматних стопа у овој години од око 140 базних поена. То се одразило на пад приноса обавезница еврозоне дуж цијеле криве, а посебно на предњем дијелу. Највеће дневне промјене су забиљежене на датум одржане сједнице ЕЦБ. У односу на претходну недјељу приноси њемачких обавезница су смањени између 4 и 11 базних поена, док су приноси италијанских обавезница смањени за 6 до 14 базних поена.

Њемачка је забиљежила значајну економску контракцију на крају 2023. године јер је у децембру извоз у земље које нису чланице ЕУ пао на најнижи ниво од марта 2020. године. Пад, који се углавном приписује значајном паду испорука у Кину, резултовао је смањењем извоза изван ЕУ од 4% у претходном мјесецу, те смањењем од 1,7% у односу на претходну годину. Испоруке у Кину, друго по величини тржиште,

забиљежиле су пад од 12,7%, док је извоз у САД, највеће тржиште, пао за 9,9%. Овај пад је значајан с обзиром на то да је готово половина њемачког извоза усмјерена према земљама које нису чланице ЕУ.

Табела 3: Кретање економских индикатора за еврозону

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно	Претходни	
			стање	период	
1.	ПМИ индекс прерађивачког сектора – ЕЗ (прелим.)	ЈАН	44,7	46,6	44,4
2.	ПМИ индекс услужног сектора – ЕЗ (прелим.)	ЈАН	49,0	48,4	48,8
3.	ПМИ композитни индекс – ЕЗ (прелим.)	ЈАН	48,0	47,9	47,6
4.	БДП – Ирска (Q/Q) прелим.	IV квартал	-	-0,7%	-2,3%
5.	Индекс повјерења потрошача – ЕЗ (прелим.)	ЈАН	-14,3	-16,1	-15,1
6.	Ифо индекс очекиваног повј. потрошача – Њемачка	ЈАН	84,8	83,5	84,2
7.	ГфК индекс повјерења потрошача – Њемачка	ФЕБ	-24,6	-29,7	-25,4
8.	Монетарни агрегат М3 – ЕЗ (Г/Г)	ДЕЦ	-0,7%	0,1%	-0,9%
9.	Произвођачке цијене – Финска (Г/Г)	ДЕЦ	-	-7,6%	-7,7%
10.	Произвођачке цијене – Шпанија (Г/Г)	ДЕЦ	-	-6,3%	-7,6%
11.	Малопродаја – Француска (Г/Г)	ДЕЦ	-	-2,4%	-3,7%
12.	Укупан број незапослених – Француска (у '000) Q/Q	IV квартал	-	2.824,4	2.818,8
13.	Стопа незапослености – Шпанија (Q/Q)	IV квартал	11,90%	11,76%	11,84%
14.	Стопа незапослености – Финска	ДЕЦ	-	7,1%	6,8%

САД

Фокус тржишних учесника протекле недјеље је био на објављивању финалног података о стопи раста БДП-а за IV квартал, те децембарског податка о ПЦЕ дефлатору, док су приноси на државне обавезнице САД биљежили волатилна кретања. Бивши предсједник Феда из Сент Луиса Булард је изјавио да очекује да ће Фед почети да смањују каматне стопе прије него што инфлација достигне ниво од 2%, те да би до смањења могло да дође већ у марту.

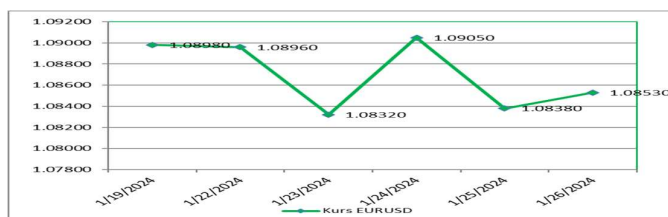
Фед је протекле недјеље објавио да је повећао каматну стопу на кредите банкама издате у оквиру програма хитног кредитирања, који је покренут прошле године, а након што је задуживање нагло порасло посљедњих недјеља јер су финансијске институције искористиле атрактивне услове финансирања. Програм хитног кредитирања банака, који је представљен током регионалне банкарске кризе како би се ублажио стрес у финансијском систему, неће бити продужен након доспијећа, односно након 11. марта.

Према резултатима истраживања Блумберга за јануар, економски аналитичари прогнозирају да ће економија у САД у текућој години забиљежити експанзију по стопи од 1,5%, док се за 2025. и 2026. годину прогнозирају стопе раста од 1,6% и 2,0%, респективно. Прогнозирана стопа инфлације за текућу годину је благо повећана на 2,7% (претходно прогнозирано 2,6%), док је за наредну годину прогноза непромијењена (2,3%). Већина анкетираних економиста очекује да ће Фед задржати непромијењену референтну каматну стопу на сједници ове недјеље, док вјероватноћа рецесије у наредних 12 мјесеци износи 45%.

Табела 4: Кретање економских индикатора за САД

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период	
1.	ПМИ индекс прерађивачког сектора П	ЈАН	47,6	50,3	47,9
2.	Продаја нових кућа (М/М)	ДЕЦ	10,0%	8,0%	-9,0%
3.	МБА апликације за хипотекарне кредите	19. јан	-	3,7%	10,4%
4.	Велепродајне залихе (М/М) П	ДЕЦ	-0,2%	0,4%	-0,4%
5.	Поруџбине трајних добара (прелим.)	ДЕЦ	1,5%	0,0%	5,5%
6.	БДП (Q/Q) годишње – (финал.)	IV квартал	2,0%	3,3%	4,9%
7.	Иницијални захтјеви незапослених за помоћ	20. јан	200.000	214.000	189.000
8.	Континуирани захтјеви незапослених	13. јан	1.823.000	1.833.000	1.806.000
9.	Лични приходи	ДЕЦ	0,3%	0,3%	0,4%
10.	Лична потрошња	ДЕЦ	0,5%	0,7%	0,4%
11.	ПЦЕ дефлатор (Г/Г)	ДЕЦ	2,6%	2,6%	2,6%
12.	Водећи индекс	ДЕЦ	-0,3%	-0,1%	-0,5%

Граф 2: Кретање курса EURUSD током протекле недјеље

USD је апрецирао у односу на EUR, те је курс EURUSD забиљежио пад са нивоа од 1,0898 на ниво од 1,0853.

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

Позитивни подаци о пословним активностима прерађивачког и услужног сектора у Великој Британији су надмашили велике европске економије, посебно еврозону, те су подржали став да каматне стопе у Великој Британији остану више још неки период. Инвеститори очекују да ће БоЕ на наредном састанку задржати опрезан приступ и да ће се кренути са смањењем каматних стопа од јуна. Снажан економски учинак, заједно са нижом инфлацијом и трошковима позајмљивања, довео је до повећаног повјерења у GBP, при чему су шпекуланти задржали највећу позицију раста од јуна. Док су услужне фирме у Великој Британији показале раст, произвођачи су се суочили са изазовима због поремећаја на Црвеном мору, што је утицало на улазне трошкове. Упркос снажном почетку 2024. године, БоЕ може опрезно приступити смањењу каматних стопа, фокусирајући се на инфлацију и поремећаје у снабдијевању.

Током протекле недјеље министар финансија Велике Британије Хунт је добио већу подршку за потенцијална смањења пореза уочи очекиваних националних избора, након што су подаци показали да ће имати више простора за измјене у мартовском буџету, него што се раније очекивало. Канцеларија за националну статистику је објавила да је у Великој Британији у децембру забиљежен дефицит од 7,7 милијарди GBP, што је мање од половине прошлогодишњег износа. Економисти које је анкетирао Реутерс очекују нето задуживање јавног сектора, искључујући банке у државном власништву, од 14 милијарди GBP, колико је процјенила Агенција за надзор буџета. Задуживање за првих девет мјесеци фискалне године износило је 119,1 милијарду GBP, што је више у односу на претходну годину за 11,1 милијарду GBP. Министар финансија Хунт и премијер Сунак су изјавили да желе да смање порезе, а многи инвеститори очекују повластице за оне који буду гласали за усвајање буџета 6. марта. Велика Британија је тренутно на путу да има највеће пореско оптерећење, мјерено порезом као удјелом у БДП-у, од Другог свјетског рата, што је разбјеснило многе законодавце у владајућој Конзервативној странци.

Табела 5: Кретање економских индикатора за УК

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	PMI индекс прерађивачког сектора П	ЈАН	46,7	47,3
2.	PMI индекс услужног сектора П	ЈАН	53,2	53,8
3.	Композитни PMI индекс П	ЈАН	52,1	52,5
4.	Индекс повјерења потрошача	ЈАН	-21	-19

Током протекле недјеље GBP је апрецирала у односу на EUR, па је курс EURGBP забиљежио пад са нивоа од 0,85784 на ниво од 0,85440. GBP је у односу на USD забиљежила волатилна кретања, те се на крају недјеље курс GBPUSD задржао на истом нивоу као и претходне недјеље (1,2703).

ЈАПАН

Кабинет Владе планира да остави примарни буџет Јапана у дефициту у фискалној 2025/26. години, процјењујући мањак од 1,1 билион JPY, што је побољшање у односу на јулску прогнозу (1,3 билиона JPY дефицита). Упркос напорима да се побољша примарни буџет, Јапан се суочава са изазовима због свог јавног дуга. Премијер Јапана Кисхида апеловао је на предузећа, нарочито мала и средња, да примијене значајна повећања плата ове године. **БоЈ је донијела одлуку да референтна каматна стопа остане непромијењена.** Гувернер је изразио повећано увјерење да ће Јапан достићи свој инфлациони циљ од 2%, позивајући се на раст цијена у услужном сектору. Иако није потврдио излазак из зоне негативних каматних стопа у марту или априлу, његови оптимистични коментари су сигнализирани могућност промјене, узрокујући опоравак JPY. Тржиште са вјероватноћом од око 75% очекује промјену монетарне политике у априлу. Испоруке из Јапана у САД су достигле највишу вриједност досада, а испоруке у Кину су порасле први пут у посљедњих више од годину дана. Међутим, остаје скептицизам у вези са одрживошћу економског раста Јапана, с обзиром на континуирану осмомјесечну контракцију производних активности. Просјечна вриједност акција у Никеи индексу је смањена за 0,8% под утицајем наговјештаја раста вјероватноће за достизање инфлационог циља и могућности раста каматних стопа ове године. Кабинет Владе је објавио мјесечни економски извјештај у којем се наводи да ће земљотрес који је погодио Јапан 1. јануара оставити трајне посљедице на економију. У петак су објављени подаци о јануарском ЦПИ у Токију, који су показали да је инфлација нижа него што се очекивало. Овај податак представља подсјетник инвеститорима да укидање програма контроле криве приноса и политике негативних каматних стопа у 2024. години неће бити једноставно као што је било у другим великим државама. Ово је у супротности са оним што је написано у извјештају са децембарског састанка, у ком је истакнута потреба да креатори монетарне политике разматрају стратегију за излазак из тренутне политике. Исход преговора о платама који су у току имати ће кључну улогу у будућим одлукама о монетарној политици.

Табела 6: Кретање економских индикатора за Јапан

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Трговински биланс (у милијардама JPY)	ДЕЦ	-122,6	62,1
2.	Извоз (Г/Г)	ДЕЦ	9,2%	9,8%
3.	Увоз (Г/Г)	ДЕЦ	-5,4%	-6,8%
4.	ПМИ прерађивачког сектора П	ЈАН	-	48,0
5.	ПМИ услужног сектора П	ЈАН	-	52,7
6.	ПМИ композитни П	ЈАН	-	51,1
7.	Поруџбине машинских алата (Г/Г) Ф	ДЕЦ	-9,9%	-9,6%
8.	Инфлација у Токију (Г/Г)	ЈАН	2,0%	1,6%
9.	Водећи индекс Ф	НОВ	107,7	107,6
10.	Коинцидирајући индекс Ф	НОВ	114,5	114,6

JPY је током протекле недјеље апрецирао у односу на EUR, те је курс EURJPY забиљежио пад са нивоа од 161,47 на ниво од 160,79. JPY је благо депрецирао у односу на USD, те је курс USDJPY забиљежио раст са нивоа 148,12 на ниво од 148,15.

Одржавање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као посљедица кориштења или немогућности кориштења информација, материјала или садржаја, или за посљедице одлука донесених на основу њих.

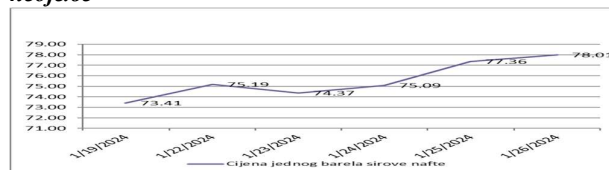
НАФТА И ЗЛАТО

Цијена једног барела сирове нафте на отварању тржишта у понедјељак је износила 73,41 USD (67,36 EUR).

Током протекле недјеље цијена нафте је биљежила раст, углавном под утицајем раста геополитичких тензија на Блиском истоку и у Украјини, што је појачало забринутости око снабдијевања овим енергентом. Конфликти у Гази, поремећаји на Црвеном мору и пожар на терминалу за извоз горива руске енергетске компаније допринијели су расту цијене овог енергента почетком недјеље. У уторак је цијена нафте смањена за око 1%, док су трговци били фокусирани на повећану производњу овог енергента у САД и растућу понуду из Либије и Норвешке. Извјештај Америчког института за нафту показао је значајно смањење залиха сирове нафте у САД у недјељи која је завршена 19. јануара, за 6,674 милиона барела. Повећана производња у децембру у Норвешкој (1,85 милиона барела дневно) и Либији (300.000 барела дневно) допринијела је притиску на смањење цијене овог енергента. У сриједу је цијена нафте забиљежила раст због већег повлачења америчких залиха сирове нафте од очекиваног, мјера економских стимулација у Кини и геополитичких тензија. Раст цијене је настављен и у четвртак, а растућа цијена транспорта такође је додала притисак на цијену нафте. Осим тога, објављена је и вијест о пожару који је у четвртак оштетио велику рафинерију на руској обали Црног мора. Крајем недјеље је настављен раст цијене овог енергента, након напада милитаната које подржава Иран на америчке трупе у Јордану, а циљан је и танкер горива на Црвеном мору, што је означило значајну ескалацију тензија на Блиском истоку. Истовремено, Хути побуњеници су циљали на танкер који је превозио руско гориво, што је додатно допринијело ескалацији односа. Упркос овим превирањима, званичници ОПЕЦ+ сугеришу да се на предстојећем састанку у фебруару не предлажу скоро прилагођавања политике производње нафте, наглашавајући да је потребно више времена како би се процијенили ефекти недавних смањења производње.

На затварању тржишта у петак цијена једног барела сирове нафте је забиљежила највиши ниво од половине новембра прошле године, те је износила 78,01 USD (71,88 EUR). Цијена нафте је повећана у односу на претходну недјељу за 6,27%.

Граф 3: Кретање цијене нафте током протекле недјеље

На отварању лондонске берзе метала у понедјелјак цијена једне fine унце злата је износила 2.029,49 USD (1.862,26 EUR).

Почетком недјеље цијена злата је забиљежила смањење, како су инвеститори ублажили очекивања смањења каматне стопе Феда у марту. На ову промјену утицало је јачање тржишта дионица, што је смањило тражњу инвеститора за златом као сигурном активом. Апresiasiја USD и повећани приноси на америчке државне обавезнице ограничили су значајнији раст цијене овог племенитог метала током трговања у уторак, те је на затварању тржишта забиљежен само благи раст исте у односу на претходни дан. У сриједу је забиљежен благи пад цијене злата, након што су објављени позитивни PMI подаци у САД, а што је утицало на раст приноса америчких државних обавезница. Кина је у протеклој години произвела 375,16 тона злата, што је 0,84% више него годину дана раније. С друге стране, према подацима Удружења за злато Кине (ЦГА) потрошња овог племенитог метала у прошлој години је повећана за 8,78% у односу на претходну годину. Под утицајем апријације USD цијена злата је наставила биљежити смањење и током трговања у четвртак.

Јачање тензија на Блиском истоку, што је подстакло тражњу инвеститора за златом као сигурном активом, утицало је на то да цијена овог племенитог метала током трговања у петак забиљежи раст. Већ другу недјељу заредом, цијена злата има тенденцију смањења, док су тржишни учесници у ишчекивању одлука са овонедјељног састанка Фед-а.

На затварању тржишта у петак цијена једне fine унце злата је износила 2.018,52 USD (1.859,87 EUR). Цијена злата је у протеклој недјељи забиљежила смањење од 0,54% на недјељном нивоу.

Граф 4: Кретање цијене злата током протекле недјеље

